

Armádní generál in memoriam Bedřich HOMOLA

* 2. června 1887 Běleč

† 5. ledna 1943 Berlín - Plötzensee

Generál Bedřich Homola žil snad jako vůbec první Čech v ilegalitě za německé okupace českých zemí. Úřady ho považovaly za mrtvého, neboť v tisku se 19. března 1939 objevila zpráva, že byl zastřelen na slovenských hranicích Hlinkovými gardisty, když se pokoušel jako velitel VII. armádního sboru v Banské Bystrici uniknout ze Slovenska na Moravu a odtud do Prahy. Gardisté jej prý pronásledovali, protože v kritických březnových dnech Česko-Slovenské republiky, když jejich protistátní provokace vrcholily, vyhlásil na základě rozhodnutí vlády v prostoru své působnosti stanné právo, aby zjednal klid. V literatuře, zvláště pak slovenské, je tento pokus vlády a velení československé armády o zachování pořádku na Slovensku zpravidla označován jako takzvaný Homolův puč.

Avšak dávno předtím, když ukončil vyšší průmyslovou školu, nastoupil mladý Homola jako technický úředník u pražského magistrátu. Na začátku první světové války byl jako záložní kadet v bojích na východě raněn. Svému veliteli praporu prokazoval „velmi platné služby“, jako nejlepší rozvědčík jednotky. Karel Wagner později také

potvrdil, že Homola „byl sympatický, milý hoch, vždy ochotný ke každé službě“. U Burkunova 1. září 1915 byl znovu raněn, ale tentokrát už padl také do ruského zajetí.

Krátce před bitvou u Zborova vstoupil do Československého vojska na Rusi a byl jmenován velitelem roty 6. střeleckého pluku „Hanáckého“. Ovšem zanedlouho poté ho určili velitelem poddůstojnické školy a u vojenského školství v podstatě zůstal nejen do konce legionářské anabáze, ale i po návratu do vlasti. Později se stal pomocníkem velitele důstojnické školy v Kuštymu a od ledna 1919 byl pověřen předsednictvím komise pro vypracování cvičebního řádu pro pěchotu.

Do vlasti se vrátil v dubnu 1920 v hodnosti majora jako výcvikový inspektor Československého vojska na Rusi. Stal se vojákem z povolání a byl přidělen výcvikovému oddělení ministerstva národní obrany. Již v roce 1922 absolvoval válečnou školu v Praze, náčež byl

jmenován zástupcem velitele Vojenské akademie v Hranicích. Následovalo ustanovení náčelníkem štábu 7. pěší divize v Olomouci, velitelem pěšího pluku 27 a od 1. ledna 1927 velitelem 14. brigády. Po sedmi letech služby v Kroměříži převzal velení 1. pěší divize v Praze, avšak po roce při reorganizaci armády odešel na Slovensko jako velitel VII. sboru. V Banské Bystrici prožil Mnichov i osudné dny března 1939.

Ilegální činnost v Praze zahájil generál Homola už v červnu 1939. Řídil ji z Rakovnícka, kde žil na zapřenou na samotě lesního úřadu na Střeži (nad Radnicemi) u svého přítele lesmistra Václava Barchánka. V ilegalitě používal krycí jméno Ataman, ale měl také doklady na jméno Hadač. Na Střeži pobýval až do noci z 8. na 9. října 1940, kdy byl zaskočen náhlými prohlídkami samot gestapem. Zatčení unikl díky Barchánkově pohotovosti a své vlastní statečnosti. Odešel potom na Zbirožsko k hospodářskému správci Hýžkovi ze Švabína. Odtud přešel na myslivnu „Janučka“. Po čase se vrátil zase na Střež a pak střídal svůj ilegální pobyt u Barchánka, Hýže a Otcovského. Pravidelně přitom jezdil do Prahy, od ledna 1940 takřka každý týden. Zde mu nejvíce pomáhali sokolové. Na Malé Straně přespával zpravidla u fotografa Cetla (byl za to také popraven) a ve Vršovcích jej přechovával u svých lidí štábní kapitan Václav Morávek.

V Praze se stýkal s generálem J. Bílým, A. Eliášem, M. Doležalem, O. Svátkem, V. Šárou, B. Neumanem, Z. Novákem a dalšími důstojníky. Když byl ustanoven ÚVOD (Ústřední vedení odboje domácího) stal se v něm Homola společně s plukovníkem J. Churavým a podplukovníkem J. Balabánem mluvčím vojáků. Churavý pak po rozbití prvního velitelského sledu Obrany národa udržoval Homolovi spojení s ministerským předsedou generálem A. Eliášem. Balabán organizoval zpravodajství. Podplukovník J. Mašín potom vedl sabotážníky a teroristy. Po zatčení Balabána a Mašína převzal jejich úkoly štábní kapitan Morávek.

Se svými spolupracovníky v Praze se Homola scházel jednak v ilegálních bytech, jednak na těžko kontrolovatelných místech, jako například v židovském oddělení kavárny Deminka, na Ořechovce, v Kinských sadech, v Krčském lese a jinde. Na veřejnosti vystupoval vždy obezřetně (nechal si narůst plnovous, nosil černé brýle a stále měnil svůj zevnějšek). Možná by takto přežil i nacistickou okupaci, kdyby se nestal obětí slabosti jednoho ze zatčených spolupracovníků, který při výslechu na gestapu prozradil místa jejich schůzek.

Jako velitel pražského okruhu rozdělil generál Homola oblast své působnosti na čtyři kraje: Praha I., II., III. a IV. Velitelem prvního (Holešovice, Bubny, Libeň, Bohnice, Kobylisy, Střížkov, Trója, Vysočany, Hloubětín, Prosek, Karlín, Žižkov, Hrdlořezy a Malešice) ustanovil generála Františka Horáčka.

Velitelem druhého pražského kraje (Královské Vinohrady, Vršovice, Strašnice, Záběhlce, Hostivař, Nusle, Dolní a Horní Krč, Michle, Bráník, Podolí, Hodkovičky a Lhotka) se stal jeden z neaktivnějších důstojníků v odboji plukovník Miloslav Berka. Byl skutečně pravou rukou generálů Eliáše, Bílého i Homoly. Když ho v říjnu 1939 pověřili jinými úkoly, zaujal jeho místo plukovník generálního štábu Hrabovský, který ji vykonával až do svého útěku za hranice (15. prosince 1939).

Kraj Praha III. (Staré a Nové Město, Malá Strana, Josefov, Smíchov, Hlubočepy, Malá Chuchle, Radlice, Košíře, Motol, Jinonice, Břevnov, Liboc, Střešovice, Bubeneč, Dejvice, Sedlec, Podbaba, Veleslavín, Vokovice a Bílá Hora) byl podřízen plukovníku generálního štábu Olegovi Procházkovi.

A konečně poslední kraj na levém břehu Vltavy (Zbraslav, Unhošť, Roztoky) vedl plukovník generálního štábu Jaroslav Lisý, přičemž pravý břeh (Jilové, Říčany, Kostelec nad Černými lesy, Český Brod a Brandýs nad Labem), měl na starosti podplukovník Kokrda a po něm plukovník Lexa.

Prostřednictvím kapitána v záloze JUDr. Josefa Nestávala byla do Homolovy pražské oblasti začleněna ještě síť středisek civilní protiletectvé ochrany a důvěrníci Národního souručenství pražského kraje.

Když generál Bílý odvolal Homolu z vedení pražského kraje a pověřil jej organizačními úkoly v ústředí Obrany národa, nastoupil na jeho bývalé místo generál Jindřich Bejl. Ten s Homolou spolupracoval již od jara 1939 až do svého zatčení v únoru 1940. Tehdy Homola pověřil novým vybudováním organizace bývalého náčelníka svého štábu plukovníka Jaroslava Lisého.

Po prosincovém zatýkání zůstal z vedoucích vojáků ústředního vedení vojenského odboje na svobodě pouze generál Bílý, Vojta a Homola. V době pronásledování, kdy veškerá činnost v podzemí byla zastavena, skrývali se od prosince 1939 do února 1940 mimo hlavní město. Vojta byl však po návratu do Prahy zatčen a tak počátkem roku 1940 zůstal v hlavním odbojovém stanu pouze generál Bílý sám a z osobně nejbližších přístupných velitelů měl po ruce jen generála Homolu. Valná většina vojáků z vedení zemských a krajských velitelství byla také pozatýkána nebo odešla za hranice. V plné své naléhavosti se projevila nutnost postavit od základu novou velitelskou síť Obrany národa ve všech jejích člancích.

Nejbližším spolupracovníkem generála Bílého při tomto úkolu se stal právě generál Homola, na kterého Bílý přenesl hned zpočátku značnou část své velitelské iniciativy i moci. Tak se stalo, že Homola po zatčení Bílého (14. listopadu 1940) nastoupil na jeho místo a stal dalším velitelem Obrany národa.

Jako hlavními spolupracovníky při budování nové sítě Obrany národa byli plukovník generálního štábu Josef Malý (zatčen 28. července 1941), podplukovník Ladislav Preininger (30. července 1941), plukovník generálního štábu František Coufal (zatčen také v této době), generál Mikuláš Doležal (4. srpna 1941), plukovník generálního štábu František Pohůnek (8. srpna 1941), generál Oleg Svátek (4. srpna 1941) a plukovník Srstka, který byl v ústředním vedení organizačním důstojníkem. Toho gestapo zatkl krátce před Homolou (11. prosince 1941). Všechny za prvního stanného práva (1. října 1941) Němci zadrželi, a to jako členy Homolova štábu.

Do štábu Homolových spolupracovníků samozřejmě patřila také heroická trojice dělostřeleckých důstojníků - podplukovníci Josef Balabán, Josef Mašín a štábní kapitán Václav Morávek.

Významné místo v řadách jeho spolupracovníků zaujímal ještě plukovník generálního štábu Josef Churavý. V podstatě byl Homolovým zástupcem a mluvčím ve všech vedoucích vojenských a občanských složkách, zejména v jejich společném koordinačním výboru, který od jara 1940 byl Volksgerichtem odsouzen in contumaciam k trestu smrti. Z aktivity ho nakonec 9. října 1941 vyřadilo gestapo. Padl na popravišti 9. června 1942.

Popravou generála Bílého (28. září 1941) stal se generál Homola jediným vojákem, který z druhého ústředního vedení vojenského odboje zůstal na svobodě. Avšak i jeho dny byly sečteny. Když 31. prosince 1941 očekával v Praze parašutisty, za jejichž spolupráce měl opět navázat gestapem přervané spojení s vedením zahraničního odboje, byl přepaden a zatčen. Zahynul katovskou sekerou v Berlíně-Plötzensee 9. ledna 1943.

Velitelských povinností se po Homolovi ujal generál Zdeněk Novák, kterého předtím (v červenci 1941) Homola určil zemským odbojovým velitelem v Čechách.

PhDr. Zdeněk Vališ